

Woord vooraf

WAS het nu 2018, 2020 of 2040? Deadlines voor ambitieuze plannen komen snel dichterbij of worden verschoven, uitgesteld of ... afgelast. Ook 2014 is cruciaal want een nieuwe Brusselse Regering zal een beleid moeten uitstippelen dat rekening houdt met de uitgebreide en nieuwe bevoegdheden van het Gewest, de structurele werkloosheid, het probleem van schoolverzuim en vroegtijdig afhaken van studies bij de Brusselse jeugd, explosieve bevolkingscijfers die strategische keuzes noodzakelijk maken op vlak van woonbeleid, ruimtelijke ordening, jobcreatie, financiering en intelligente fiscaliteit in het Gewest en niet in het minst om het mobiliteitsvraagstuk van de Metropool duurzaam aan te pakken.

Waar het ons werkelijk om gaat is de toekomstvisie. De sociale partners in het Brusselse Gewest zijn zich daar terdege van bewust en dat blijkt ook uit de constructieve werkzaamheden van de Raad tijdens de laatste maanden en weken. In deze context is de term **sociale partners** echt wel op zijn plaats. Vakbonden en werkgevers zijn het niet altijd eens wanneer het gaat over cao-inhoud, loonvorming, flexibiliteit, inspraak of conflictsituaties in bedrijven. Maar in de Economische en Sociale Raad en in de adviescommissies wordt

gestreefd naar convergentie en samenwerking. Wij praten over wat ons bindt en niet over de zaken die ons scheiden. Dat leidt tot gemeenschappelijke standpunten waar de overheid echt mee rekening kan (lees "moet") houden, in eenieders belang.

Uiteraard telt de korte termijn voor alwie werkt, woont en onderneemt te Brussel. De sociale gesprekspartners, die rond de tafel zitten in de Raad, zijn in staat snel en accuraat in te spelen op actuele thema's en dringende beleidskwesties, al dan niet op verzoek van de Regering. Met hun adviezen en initiatieven wensen de vertegenwoordigers van werknemers en werkgevers vooral bij te dragen tot de lange termijnvisie, die er moet voor zorgen dat Brussel niet enkel morgen, overmorgen, binnen 2 jaar, maar ook binnen 20 of 40 jaar leefbaar en economisch voortvarend blijft. Dat is de drijfveer voor alle debatten en besprekingen die wij in de Economische en Sociale Raad houden.

Voor wie echt begaan is met Brussel in al zijn boeiende facetten: kijk eens op www.esr.irisnet.be om op de hoogte te blijven van alle initiatieven, publieke debatten, publicaties en adviezen van de Raad met slechts één doel voor ogen: een gunstig klimaat scheppen voor een economisch en sociaal voortvarend Brussels Gewest. Vandaag, morgen en de volgende jaren.

Olivier Willocx – Voorzitter

In de kijker

De Debatten van de Raad

Op 27 maart 2014, **Specifieke kenmerken van de Brusselse werkloosheid en beschouwingen over de te voeren beleidsmaatregelen**. Madame Englert is momenteel Wetenschappelijk medewerkster bij het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad. Ze zal ons de resultaten uiteenzetten van haar onderzoek dat ze aan de ULB (DULBEA) heeft verricht in het kader van het Prospective Research for Brussels-programma, waartoe Innoviris de opdracht heeft gegeven.

Op 8 mei 2014, **Sociaaleconomische monitoring met Frédéric Poupinel**, Attaché bij de Federale Overheidsdienst "Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg", **Tom Bevers**, Adviseur bij de Algemene directie Werkgelegenheid en Arbeidsmarkt van de FOD Werkgelegenheid, en **Patrick Charlier**, Adjunct-directeur van het Centrum voor gelijkheid van kansen.

Op 5 juni 2014, **Het vrouwelijk ondernemerschap in Brussel** met **Ines de Biolley**, Coördinatrice van het Vrouwelijk ondernemerschap bij Impulse.brussels, **Annelore Isaac**, Directrice Informatie en Netwerken bij Impulse.brussels, en **Muriel Laurent**, Economisch analiste bij Impulse.brussels.

Het Jaarverslag 2013

Met genoegen kondigen wij u de publicatie van het Jaarverslag 2013 van de Raad aan, dat een overzicht geeft van de werkzaamheden die onze instelling verricht.

Tijdens het voorbije jaar hebben de Brusselse sociale partners niet minder dan 76 adviezen verstrekt aan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, over fundamentele aangelegenheden voor de toekomst van ons Gewest. Vier van deze initiatieven werden op eigen initiatief uitgebracht.

Dit jaar werd eveneens gekenmerkt door de organisatie op 30 mei 2013 van het Colloquium "De dubbele internationale uitdaging van Brussel", waarvan het opzet erin bestond om erover na te denken hoe men de internationalisering "langs boven" en de internationalisering "langs onder" harmonieuzer op elkaar zou kunnen afstemmen.

Vanaf 22 april 2014 zal het Jaarverslag 2013 online beschikbaar zijn op de website van de Raad www.esr.irisnet.be

INHOUDSOPGAVE

1

Woord vooraf In de kijker

- De Debatten van de Raad
- Het Jaarverslag 2013

2-7

Dossier

- De culturele en creatieve industrieën in Brussel

8

De adviezen van de Raad

- uitgebracht tussen 18 oktober 2013 en 16 januari 2014

9-11

De Debatten van de Raad

- Eenouderschap in Brussel: tussen onzekerheid en beroepsinschakeling met **Martin Wagener**
- Gewestelijke economische vooruitzichten op middellange termijn met **Pierre-François Michiels** en **Didier Baudewyns**

11

Focus

- Zone van economische uitbouw in de stad - ZEUS

12

Nieuws in het kort

- Een 'schoolfacilitator' om plaatsen in Brusselse scholen te creëren
- ResilieNtWeb: gratis ondersteuningsprogramma voor KMO's
- Een platform voor vrouwen die ondernemen: Women In business

De culturele en creatieve

INLEIDING

Sinds meerdere jaren worden de culturele en creatieve industrieën, gezamenlijk aangeduid onder de noemer "CCI", als een **volwaardige sociaaleconomische sector** erkend. In dat opzicht worden ze beschouwd als actoren voor plaatselijke, gewestelijke en Europese ontwikkeling en hebben ze een uitgelezen plaats op het politiek terrein veroverd.

De gewestelijke instanties hebben het belang van deze sector in de Brusselse economie doorheen het Regeerakkoord 2009-2014 erkend. In punt 3.4 **"De creatieve en culturele industrieën ondersteunen"** benadrukte de Regering dat er, naast de gemeenschappelijke en federale instellingen, voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een sleutelrol in de ondersteuning van de sector is weggelegd. Dankzij zijn economische operatoren, ongeacht dit ter ondersteuning van plaatselijke projecten of groots opgezette culturele manifestaties is, draagt het Gewest rechtstreeks bij tot de nationale en internationale uitstraling van Brussel. Voorts benadrukte het Regeerakkoord de grote economische weerslag die de culturele sector op Brussel uitoefent.

Ook de Europese Commissie draagt bij tot het proces dat de culturele en creatieve industrieën in Europa bekrachtigt. Het groenboek dat ze in april **2010 heeft gepubliceerd, met als titel: "Het potentieel van culturele en creatieve industrieën vrijmaken"**, is een fundamentele stap in dit proces. Het had tot doel de Lidstaten aan te moedi-

gen om een **beleid ter ondersteuning van de sector** van de CCI te voeren. Hiertoe heeft de Commissie verschillende hefboomen vastgesteld aan de hand waarvan ontwikkeling van de sector kan worden voortgezet. Ze heeft gewezen op het belang van de plaatselijke en gewestelijke ontwikkeling in het wereldwijde succes van de Europese CCI en heeft de Lidstaten gevraagd om de impact van de CCI te stimuleren. Het Europees Parlement heeft deze benadering in mei 2011 ondersteund door een besluit over hetzelfde onderwerp aan te nemen.

We zien dus dat het politiek discours op het gewestelijk en Europees vlak de noodzakelijke ondersteuning van de sector van de culturele en creatieve industrieën op de voorgrond plaatst. Niettemin is het volgens velen moeilijk om de economische realiteit van deze sector te bevatten. Wat houden deze drie letters "CCI" uiteindelijk in? Deze terechte vraag verdient een grondig antwoord; dit is wat wij doorheen dit dossier van het Tijdschrift zullen proberen geven.

Eerst zullen we enkele kenmerken van de culturele en creatieve industrieën uiteenzetten, alsook een definitie die het toelaat om de perimeter ervan te omschrijven, in termen van sectoren en subsectoren. Vervolgens zullen we ons buigen over de culturele industrieën en zullen we meer in het bijzonder ingaan op de audiovisuele industrie in Brussel. Zo zullen we de vennootschap "Entre chien et loup" voorstellen, als voorbeeld van een Brusselse vennootschap die werkzaam is in de filmproductie.

DE CULTURELE EN CREATIEVE INDUSTRIEËN

Kenmerken

Het is niet eenvoudig om een definitie van de culturele en creatieve industrieën te geven. Zoals de Europese Commissie het in haar groenboek vaststelt, zijn er in werkelijkheid verschillende definities van de culturele en creatieve industrieën, gezien de termen "cultureel" en "creatief" doorheen de Europese Unie talloze dimensies aannemen. Deze verschillende dimensies zijn een weergave van de culturele diversiteit van het continent. Naargelang de context zullen we het eerder hebben over creatieve industrieën in het Verenigd Koninkrijk, over culturele industrieën in Frankrijk en over "ervaringsindustrieën" in de landen in het noorden van Europa.

Naast deze overduidelijke diversiteit, hebben de culturele en creatieve industrieën niettemin ook enkele gemeenschappelijke kenmerken⁽¹⁾.

Industrieën van de inhoud

De culturele en creatieve industrieën zijn in de eerste plaats industrieën van de inhoud. Of het nu om geluid, beeld of tekst gaat, de producten of diensten die uit deze industrieën voortkomen, brengen ideeën en emoties met zich mee. Dit verklaart waarom hun waarde in verhouding staat tot de **symbolische inhoud** die hen wordt toegedicht en niet tot de vorm van hun materiële ondersteuning of hun nut. Zo zal de prijs die een consument bereid zal zijn te betalen om deze inhoud te verwerven, afhangen van de perceptie die hij van de kwaliteit ervan heeft. De waarde van de goederen of diensten die de culturele en creatieve industrieën produceren, mag dus niet in verhouding worden gesteld met de luistertijd, het aantal tolken of de productiekost van hun drager.

Om die redenen hebben deze producten een grote **potentiële aantrekkingskracht** voor de andere economische sectoren, die er gebruik van zullen maken om de verkoop van hun eigen producten te ondersteunen of om de presentatie ervan te ontwikkelen.

Model-industrieën

De culturele en creatieve industrieën zijn model-industrieën. Dit vertaalt zich in het feit dat de producten die eruit voortkomen **duur zijn om te ontwerpen, maar niet om te vervaardigen**. Hun kostenstructuur is dus atypisch, in die zin dat de verkoopprijs van een goed geen afspiegeling is van de tijd om het te vervaardigen. In werkelijkheid is hij een afspiegeling van de tijd die nodig was om het te ontwerpen. Nemen we het voorbeeld van een computerprogramma; de ontwikkeling ervan heeft aanzienlijke kosten met zich meegebracht, maar niet de vervaardiging ervan. Op dezelfde wijze zijn de realisatie en de productie van een film zeer duur, maar niet de verdeling ervan. Over het algemeen verklaren de inhoud en de informatie die eigen zijn aan de producten van de CCI de waarde die hen wordt toegedicht, ongeacht de drager waarop ze berusten.

Bijgevolg volgen de CCI een logica van **toenemende opbrengsten**, wat hen van andere soorten industrieën onderscheidt. In tegenstelling tot de landbouw, die wordt gekenmerkt door afnemende opbrengsten, of tot de klassieke industriële economie, waar de opbrengsten vast zijn, gaan de opbrengsten van een grootschalige commercialisering van een model in stijgende lijn.

De ondernemingen die de sector overheersen zijn doorgaans deze die erin zijn geslaagd om met succes een model te ontwikkelen of om belangrijke uitvindingen binnen te halen.

Een nieuwe economie

De toegevoegde waarde van de culturele en creatieve industrieën is gebaseerd op de hoge kennisgraad die ze omvatten. De intellectuele eigendomsrechten, alsook het beheer van talent en vaardigheden, zijn dus doorslaggevende elementen voor deze industrieën.

De ontwikkeling van de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën sinds de jaren 1980 hebben een zware stempel op de CCI gedrukt. Ze hebben deze immers in het proces van industriële creatie en commercialisering van al hun producten geïntegreerd. Dit heeft tot een nieuwe organisatie van de productieverhoudingen geleid. Vroeger werd de hele productieketen beheerd door grote ondernemingen die instonden voor het volledige productieproces, van het ontwerp tot het voorschrift van producten. Vandaag wordt de sector gekenmerkt door een zeer sterke **segmentatie van de industriële activiteiten**, die doorheen een toevlucht tot onderaansbesteding en de vorming van netwerken tot uiting komt. Deze segmentatie zet bepaalde economen ertoe aan om te beweren dat de CCI in werkelijkheid meer verwant zijn met een diensteneconomie, dan met een industriële economie.

(1) Vincent A., Wunderle, M., Les industries culturelles, Coll. Dossier van het CRISP, nr. 72, CRISP, Brussel, 2009, blz. 9-24.

industrieën in Brussel

Definities

Over één definitie van de culturele en creatieve industrieën lijkt iedereen het eens : deze die het studie bureau KEA European affairs voorstelt in de studie "The Economy of culture in Europe"⁽²⁾, die de Europese Commissie in haar groenboek heeft opgenomen. De weerhouden methode kiest ervoor om de CCI te bestuderen vanuit een activiteitenkern, met daarrond 3 cirkels, een beetje zoals het doel bij het boogschieten. (zie tabel tegenover).

• Het hart of de kern ("core arts field")

Dit omvat **drie als fundamenteel bestempelde sectoren** voor de culturele industrieën : de visuele kunsten (ambacht, schilderkunst, beeldhouwkunst en fotografie); **de podiumkunsten** (theater, dans, circus en festivals); **het erfgoed** (musea, bibliotheken, archeologische sites en archieven).

→ Deze drie sectoren worden gekenmerkt door het feit dat de activiteiten die onder hun toepassingsgebied vallen niet-industrieel zijn en dat hun producten modellen zijn die door het auteursrecht kunnen worden beschermd.

• De culturele industrieën

De eerste cirkel rondom de kern is deze van de eigenlijke culturele industrieën. Hij omvat vijf sectoren: **film en video; televisie en radio; videospellen; muziek** (opgenomen muziek, liveoptredens en vennootschappen die intellectuele eigendomsrechten beheren); uitgeverijwezen (boeken, pers en tijdschriften).

→ De culturele industrieën worden gekenmerkt door het feit dat hun industriële activiteiten bestemd zijn voor een massaproductie en dat hun producten beschermd zijn door het auteursrecht.

• De creatieve industrieën en activiteiten

De **creatieve industrieën en activiteiten** vormen een tweede cirkel, die uit drie sectoren bestaat : **design** (mode, grafische vormgeving, product en interieur); **architectuur; reclame**.

→ De producten die uit de creatieve activiteiten voortkomen zijn niet noodzakelijk industrieel en kunnen voortvloeien uit het model. Ook al zijn ze niet beschermd door het auteursrecht, toch kunnen ze andere intellectuele eigendomsrechten in zich houden (zoals bijv. de merken). Het gebruik van creatieve elementen (vaardigheden, profielen van personen uit andere artistieke of culturele sectoren) is van fundamenteel belang voor de prestaties van deze niet-culturele sectoren.

• De aanverwante industrieën

De derde cirkel omvat de aanverwante industrieën, die met de vorige samenhangen. Deze categorie is ruim en kan niet op basis van duidelijke criteria worden omschreven. Enkele van deze aanverwante industrieën zijn de producenten van computers, MP3-spelers of mobiele telefoons. Ze impliceren heel wat andere sectoren, waarvan de prestaties rechtstreeks samengaan met de voorgaande categorieën, zoals dit het geval is voor de ICT.

De culturele en creatieve industrieën worden doorgaans benaderd doorheen het onderzoek van de kern en de eerste twee cirkels, met uitzondering van de derde cirkel die men te omvangrijk vindt. De keuze om de aanverwante industrieën van het onderzoek van de CCI uit te sluiten, wordt door het studie bureau KEA zelf aanbevolen en werd in ieder geval door de Europese Commissie in haar groenboek weerhouden.

Laten we erop wijzen dat er een Europees kader voor de culturele statistieken bestaat, dat in mei 2012 werd bijgewerkt⁽³⁾. Dit stelt een andere definitie voor die de culturele industrieën doorheen 10 sectoren en 6 functies bevat. Het praktisch aspect van deze methode ligt in de identificatie van culturele activiteiten, die werden verkregen door de weerhouden sectoren en functies met elkaar te kruisen.

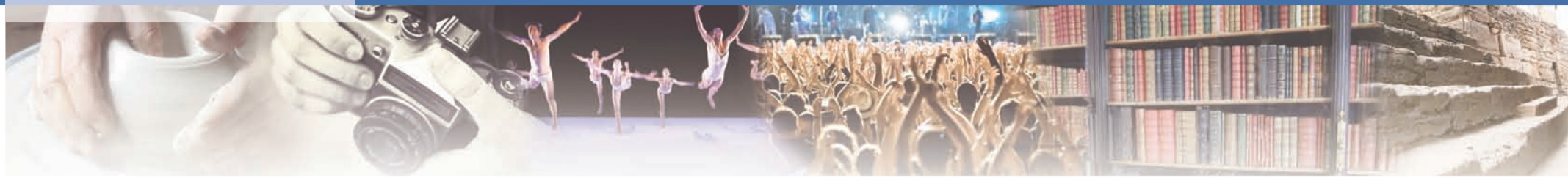
Cirkels	Sectoren	Subsectoren
Kern	Visuele kunsten	- Ambacht - Schilderkunst - Beeldhouwkunst - Fotografie
	Podiumkunsten	- Theater - Dans - Circus - Festivals
	Erfgoed	- Musea - Bibliotheken - Archeologische sites - Archieven
Cirkel 1: Culturele industrieën	Film en video	
	Televisie en radio	
	Videospellen	
	Muziek	- Markt van de opgenomen muziek - Liveoptredens - Inkomsten van de vennootschappen die intellectuele eigendomsrechten beheren in de subsector van de muziek
Cirkel 2: Creatieve industrieën en activiteiten	Design	- Modedesign - Grafisch design - Productdesign - Interieurdesign
	Architectuur	
	Reclame	
Cirkel 3: Aanverwante industrieën	Producenten van computers, MP3-spelers, mobiele telefonie, enz.	

Culturele sector
Creatieve sector

(2) KEA European Affairs, The Economy of culture, oktober 2006.

(3) ESSnet-Culture, European statistical system network on culture, eindverslag, mei 2012. In dit onderzoek wordt een culturele sector opgevat als een reeks van culturele praktijken, activiteiten of producties die zich op een groep van als artistiek erkende expressies toespitsen. Er werden 10 sectoren vastgesteld : erfgoed ; archieven ; bibliotheken ; boeken en pers ; visuele kunsten ; podiumkunsten ; de audiovisuele sector en multimedia ; architectuur ; reclame ; ambachten. De 6 functies die in het statistisch kader worden gebruikt, volgen een economische en praktische benadering om zo culturele gegevens te produceren. Dit zijn : bewaring ; creatie ; productie ; verdeling ; handel/verkoop ; opvoeding.

FOCUS : De culturele industrieën

Alvorens over te gaan tot het onderzoek van de Brusselse culturele en creatieve industrieën, focussen wij ons op de belangrijkste kenmerken van de culturele industrieën die, in de voormelde definitie, de eerste cirkel rondom de kern van de CCI vormen.

Kenmerken

Industrieën van de reproductie

De culturele industrieën onderscheiden zich door hun vermogen om, via de technologie, bijzondere werken en creaties te reproduceren. Deze reproductie van werken kan materieel zijn, d.w.z. door identieke dragers te produceren, maar kan ook gebeuren aan de hand van veelvuldige verspreidingsbronnen, zoals in de bioscoop; aan de hand van veralgemeende uitzendingen, zoals dit het geval is met televisie of radio; of nog aan de hand van een onbeperkte toegang van de consumenten (Internet). Ook in hun vermogen om een vrijwel onbeperkt publiek te bereiken, is de economische eigenheid van de culturele industrieën terug te vinden.

Technologische industrieën

De technologische factor speelt een hoofdrol in de culturele en creatieve industrieën, omwille van het belang van de reproductie van de inhoud bij het verhandelen van culturele producten. De opmerkelijke evoluties in de culturele sector zijn doorgaans te danken aan sleutelondernemingen op het vlak van nieuwe technologieën, die de keten dan gaan controleren door de hand op het verkeer van producten te leggen.

Industrieën van de distributie

Men is doorgaans van oordeel dat meer dan 50% van een cultureel product wordt besteed aan de bezoldiging van tussenpersonen tussen de producent en de eindverbruiker. Bovendien moet men aan de productiekost nog de reclame-uitgaven toevoegen, die worden verricht om deze een sociaal oogmerk te geven. Deze uitgaven zouden ongeveer 25% van de verkoopprijs bedragen.

Klassieke strategieën

De economie van de culturele industrieën hangt samen met de tijd: bepaalde sectoren, zoals het uitgeverijwezen, hebben een zeer lange geschiedenis. Om die reden worden de bestaande structuren nog steeds door klassieke beginselen en strategieën geregeld. De grootste uitdaging voor de culturele industrieën blijft het ontsnappen aan creatierisico's door de consumenten aan zich te binden. Daarom spitsen de culturele industrieën zich toe op bepaalde sterproducten, die op voorhand werden gekozen. In dit opzicht moet men erop wijzen dat de concurrentie niet tot gevolg heeft dat er een diversiteit in de aangeboden producten wordt gecreëerd: in tegendeel, de media hebben de neiging om zich te concentreren op successtitels die beantwoorden aan de behoeften van de uitgevers en die reclame-inkomsten kunnen opleveren. Aldus zal de grote meerderheid van de culturele producten nooit een commercieel succes hebben.

De culturele industrieën zijn in grote mate afhankelijk van diegenen die men de "gate keepers" noemt - d.w.z. de recensenten, de experts en tendensen. Deze hebben immers de macht om de consument te beïnvloeden, die niet bij machte is om van een onuitputtelijke informatie over alle beschikbare culturele producten te genieten.

Het fenomeen van het sterdom of het "star system"

De culturele industrieën functioneren op basis van het beginsel van het sterdom, dat wil dat een zo klein mogelijk aantal producten een succes worden, terwijl voor de andere de mislukkingen zich opstapelen. Deze algemene tendens wordt nog versterkt door de ontwikkeling van het Internet en het overmatig aanbod van culturele producten. Het snelle verloop van producten leidt tot een nabootsend consumentengedrag, dat nog wordt versterkt door promotietechnieken die inzetten op alles wat een commercieel succes kent. Vrijwel alle kosten en uitgaven voor promotie worden besteed aan een klein aantal sterproducten, in de hoop dat deze rendabel worden. Dit leidt tot een tweedeling van de culturele markt. Enerzijds zijn er de producten die een commercieel succes zijn en waarvoor de consument bereid is te betalen. Anderzijds zijn er heel wat producten die geen publiek vinden en waarvan de makers bereid zijn om verspreidingsvoorwaarden te aanvaarden die bijna gratis zijn, in de hoop dat ze toch enige zichtbaarheid verkrijgen.

Intellectuele eigendom of kosteloosheid

De intellectuele eigendom speelt een centrale rol in de culturele industrieën. Niettemin is de toepassing ervan de laatste jaren snel veranderd. Het veralgemeend gebruik van het Internet heeft immers ertoe geleid dat de traditionele economische modellen opnieuw in vraag werden gesteld. Deze berustten op de betaling door de gebruiker van door de intellectuele eigendom beschermde werken en op exclusieve exploitatierechten die de houders worden toegekend. De digitale ontwikkeling heeft innovaties met zich meegebracht die de digitale actoren ertoe hebben verplicht om zich aan te passen: onder meer websites waar van het Internet kan worden

gedownload, "peer to peer" (P2P) software, podcasting, verschillende manieren om MP3-bestanden te comprimeren, streaming, enz.

De klaarblijkelijke **kosteloosheid** van de culturele inhoud die er samen met de mogelijkheid tot downloaden of het laten circuleren van namaak is gekomen, is een gegeven dat de economische modellen heeft veranderd die vroeger de boventoon voerden. Voortaan wordt een aantal culturele producten gefinancierd door reclame, die onrechtstreeks door de consument en door de grotere telecommunicatie-uitgaven wordt betaald.

De auteursrechten zijn dan weer niet in staat om het fenomeen van het "tot ster maken" bij te sturen, omdat ze recht geven op vergoedingen in functie van het commercieel succes van de kunstenaar. Welnu, maar weinig kunstenaars kunnen leven van hun rechten. Op dezelfde wijze speelt de vergoeding van de professionals uit de sector zich af in een kader van een bezoldigde relatie. Bijgevolg zijn deze geen houders van intellectuele eigendomsrechten. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de productie van videospellen. En bovendien, ook al verloopt de bezoldiging via het auteursrecht, toch worden zeer vele onderhandelde contracten uiteindelijk met de uitbetaling van een gewaarborgd minimum vereffend.

De culturele producten, speciale aanbiedingen

De producten van de culturele industrie functioneren als speciale aanbiedingen. Het symbolisch karakter ervan oefent immers een aantrekkingskracht uit op de andere sectoren van de economie, of het nu gaat over de verkoop van bijkomend materiaal, het aantrekken van klanten of het aanbieden van gratis inhoud in ruil voor reclame.

Focus die is opgesteld op basis van: Vincent A., Wunderle, M., *Les industries culturelles*, Coll. Dossier van het CRISP, nr. 72, CRISP, Brussel, 2009, blz. 9-24.

DE CULTURELE EN CREATIEVE INDUSTRIEËN IN BRUSSEL

Een overzicht

Aan het begin van dit dossier hebben wij de plaats benadrukt die de culturele en creatieve industrieën in het gewestelijk Regeerakkoord voor de periode 2009-2014 wordt toegekend, alsook de oproep van de Europese Commissie om de CCI plaatselijk te ondersteunen. Ondanks deze vooruitgang moet men vaststellen dat een gewestelijk cultureel en creatief beleid op nog heel wat problemen stuit.

Zo beschikt Brussel, ondanks de culturele diversiteit en de internationale omgeving, niet over eigen cultuurbevoegdheden, gezien deze het exclusief bezit van de Gemeenschappen zijn. Om de sector te bereiken, wordt het Gewest dus ertoe verplicht om andere bevoegdheden te laten gelden: stedenbouwkunde, toerisme en imago beleid van de Stad.

Bovendien hebben de Belgische institutionele complexiteit en het gebrek aan overleg tussen de Gemeenschappen een grote impact op het Gewest. Deze factoren zijn niet van dien aard om de ontwikkeling van een gewestelijk cultuurbeleid te bevorderen, dat strookt met de ambities van een nationale en Europese hoofdstad. Ondanks deze moeilijkheden is er voor Brussel nog altijd een voortrekkersrol op het cultureel en creatief vlak weggelegd. De jaarlijks meer dan 17.000 evenementen zijn een bewijs van de overvloed die er heerst.

De studie van de Kamer van de Middenstand

In 2011 heeft de Kamer van de Middenstand van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de opdracht gegeven tot een studie betreffende de gewestelijk sector van de culturele en creatieve industrieën⁽⁴⁾. Deze werd verricht door het studiebureau Idea Consult en had tot doel om de sector van de CCI in het Gewest vast te stellen en om de vertaling van het groenboek van de Europese Commissie in de gewestelijke context te onderzoeken.

In de eerste plaats is *Idea Consult* uitgegaan van de definitie die het studiekabinet *KEA European Affairs* - zie supra - heeft uitgewerkt om een statistische methode te ontwikkelen aan de hand waarvan de gegevens van de sector kunnen worden ingezameld. Deze methode stelt 49 subsectoren met een graad van 5 cijfers vast en stelt deze in verhouding tot de beschikbare openbare gegevens.

Vervolgens heeft de studie een balans opgemaakt van de antwoorden die de huidige beleidsinstrumenten hebben aangebracht voor de verschillende uitdagingen die de Europese Commissie in haar groenboek heeft aangehaald. Hieruit bleek dat er al instrumenten bestonden om ondernemerschap en innovatie in de CCI te promoten, maar dat deze te uiteenlopend waren, niet coherent waren en onvoldoende gekend waren binnen de sector. Tevens heeft ze tekortkomingen op het vlak van de bevordering van de rol van de CCI in de plaatselijke ontwikkeling aangetoond.

Tot slot heeft de studie de Brusselse professionals gevraagd naar de behoeften van de sector in het Brussels Gewest en heeft ze verschillende aanbevelingen geformuleerd. Zo moet er bijvoorbeeld een inventaris van de bestaande beleidsinstrumenten worden opgemaakt, in de vorm van een lijst of loket, en moet de Brusselse sector hiervoor worden gesensibiliseerd. Anderzijds drong de stu-

(4) Idea Consult, De sector van de culturele en creatieve industrieën in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Eindverslag, juli 2011.

die ook aan op de ontwikkeling van een Brussels netwerk van kennis en overleg binnen de sector van de CCI, dat alle actoren zou verenigen, los van hun rechtsvorm of hun taal.

Het platform van de culturele en creatieve industrieën van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De resultaten van de studie van de Kamer van de Middenstand werden tijdens een colloquium in december 2011 uiteengezet. In het kielzog hiervan heeft in februari 2012 op initiatief van de UCM (Union des Classes Moyennes) en van de UNIZO (Unie voor Zelfstandige Ondernemers) een eerste vergadering van het platform van de culturele en creatieve industrieën plaatsgevonden. Er kwamen toen heel wat gesprekspartners van de sector samen en er werd een dynamiek op het vlak van de CCI op gang gebracht, gezien er daarna nog vier vergaderingen volgden.

Tijdens deze vergadering heeft het platform de volgende prioriteiten weerhouden: een structuur creëren die de identiteit van de sector in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest uitdraagt; het gebrek aan statistische gegevens over de sector van de CCI verhelpen om deze doorheen zijn bijdrage aan de economie te laten erkennen en valoriseren; de bekwaamheden op het vlak van het beheer van de CCI versterken; ervoor zorgen dat de gewestelijke openbare structuren de CCI-sector beter bevatten; alle instrumenten en maatregelen ter ondersteuning van de CCI in één uitstalraam bijbrengen.

Tevens heeft het platform een voorstel met het oog op de creatie van een Barometer van de CCI geformuleerd. Dit statistisch instrument zou de gegevens verzamelen die voortkomen van een representatief staal van de ondernemingen van de sector en zou het toelaten om een indicatie van de tendensen en de vooruitzichten van de sector te geven.

Het Brussels creative forum

Om dit overzicht te beëindigen, benadrukken we het initiatief van de BAPEO (Brussels Association

for Public Events Operators) die verleden jaar (van 30 augustus tot 1 september 2013) voor de eerste maal een *Brussels Creative Forum* heeft georganiseerd. Dit evenement vond plaats in het hart van de Brusselse kunstenvijk en bracht de actoren van cultuur en creatie samen voor een ontmoeting met het publiek. Het hoofddoel van het evenement was om alle verschillende taal- en cultuurgemeenschappen van Brussel te verenigen en om terzelfder tijd in te gaan op het economisch aspect en op de economische bekommernissen. Alle sectoren en actoren waren aanwezig: muziek, podiumkunsten, plastische kunsten, architectuur en erfgoed, musea, festivals, culturele centra, beurzen en salons met een culturele inhoud...

Het evenement was in zijn geheel een succes en heeft een reële verwachting van de sector ingelost. Er waren meer dan 3.000 bezoekers. Er wordt al een tweede editie voorbereid (het weekend van 29 tot 30 augustus 2014).

Zoom op de audiovisuele sector in het BHG

De audiovisuele sector bekleedt een belangrijke plaats op het sociaaleconomisch vlak in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze moet in een historisch perspectief worden geplaatst, gezien de Belgische ondernemingen van de film- en audiovisuele sector zich eerst in Brussel hebben opgericht en gevestigd, net zoals de televisie. Deze historische aanwezigheid verklaart de sterke concentratie van de sector in Brussel, ook vandaag nog.

Om dit te illustreren zullen we onze tekst verrijken met uittreksels uit een interview die de redactie van het Tijdschrift heeft afgenomen van twee medewerksters van de vennootschap "Entre chien et loup", een Brusselse KMO die werkzaam is in de audiovisuele sector in Brussel, en meer in het bijzonder in de filmproductie. Als professionals uit de sector helpen Daphné Leclercq, Financieel directrice en Natasha Gilson, Productie-assistente ons om de realiteit op het terrein te begrijpen.

Tabel: activiteiten van de audiovisuele sector		
Cirkel	Sector	Activiteiten
Cirkel 1: Culturele industrieën	Film en video	- Cinematografische producties - Productie van televisiefilms - Productie van films, met uitzondering van cinematografische producties en televisiefilms - Activiteiten op het vlak van films, video's en televisie-uitzendingen na de productie - Distributies van films, video's en televisie-uitzendingen - Filmvoorstellingen
	Televisie	- Productie van televisie-uitzendingen - Activiteiten op het vlak van films, video's en televisie-uitzendingen - Programmering en verdeling van televisie-uitzendingen

De beschikbare steun

Er bestaan in Brussel verschillende steunvoorzieningen waartoe de audiovisuele sector toegang heeft. Deze steun wordt op verschillende momenten van een filmproductie toegekend.

Voor Natasha Gilson is de audiovisuele sector zeer gevoelig voor de overheidsenveloppen en -steun. Zo heeft de oprichting van Wallimage destijds een snelle stijging van de activiteiten in de sector met zich meegebracht, op een ogenblik dat de televisiestations steeds minder in de productie van films investeerden.

• De steun voor creatie

Deze steunmaatregelen hebben betrekking op het ontstaan van het cinematografisch project. Het opzet is om ideeën van makers te stimuleren. In Brussel kunnen deze bij de Franse Gemeenschap, het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) of bij het Mediaplan van de Europese Unie worden verkregen.

Natasha Gilson: "de steun voor de ontwikkeling en het schrijven is minder groot in termen van budget, maar is van een groot belang omdat ze constructief is. Hierdoor kunnen makers zich concentreren op het schrijven van hun project. Bovendien zijn er geen productievoorwaarden aan verbonden voor wat de afwerking betreft. De begunstigde zal enkel een eerste ontwerp van scenario moeten rechtvaardigen."

• De steun voor productie

Deze steun doet zich in de fase van de productie van de film voor. Het doel is om creatieve ideeën in afgewerkte culturele producten om te zetten. De bedragen zijn groter dan deze die in het kader van de ondersteuning van de creatie worden toegekend. De toekenningsvoorwaarden zijn echter dwingender in zoverre de producenten die ze aanvragen tot een afgewerkt product moeten komen. Het is echter mogelijk om ervan af te zien zolang de opnames niet zijn begonnen. Bovendien is de steun die deze fondsen toekent steeds aan plaatselijke uitgaven gekoppeld.

Natasha Gilson: "Aanvankelijk werden de criteria om in aanmerking te komen voor de steun gelinkt aan de vennootschappen die ze aanvragen. Voor de steun van het Wallimage-fonds moest de aanvrager bijvoorbeeld zijn zetel in Wallonië hebben. Om deze regels te omzeilen, hebben de producenten soms een tweede zetel of een vennootschap op het Waals grondgebied moeten creëren. De Gewesten hebben dan begrepen dat het economisch belang van de steunmaatregelen lag in de uitgaven die bij de opnames werden verricht. De kwestie van de zetel van de vennootschappen heeft dus aan belang ingeboet."

De voornaamste gewestelijke actor ter zake is het Fonds **Bruxellimage**. Dit is een fonds met een waarde van 3 miljoen euro, voor de helft medegefinancierd door Wallonië en voor de andere helft door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De producenten die zich tot dit fonds richten, kunnen een steun voor een maximumbedrag van 300.000 euro aanvragen, op voorwaarde dat de verkregen som op een gelijkmatige wijze in de beide Gewesten wordt besteed.

Dit fonds heeft in juni 2009 het licht gezien, d.w.z. acht jaar nadat het Wallimage-fonds in het Waals Gewest van start is gegaan. Het idee achter het opstarten van dit fonds was om het Brussels en het Waals Gewest dichter bij elkaar te brengen, eerder dan met elkaar de concurrentie aan te gaan, wat niet constructief zou zijn geweest.

Daphné Leclercq: "Met de oprichting van het Wallimage-fonds heeft de Waalse filmindustrie een boost gekregen. Vervolgens was er de Pôle Image in Luik. Dit is een industrieel centrum waar dienstverleners van de audiovisuele industrie zich hebben verenigd: studio's, ondernemingen voor speciale effecten, enz. Deze pool heeft van Luik een bakermat van de audiovisuele industrie in België gemaakt. De Brusselaars vonden de houding van de overheid hypocriet, in zoverre deze initiatieven volgens hen de Waalse industrie geen boost gaven, maar de Brusselaars bestraffen door hen te dwingen om naar Wallonië te verhuizen. Bepaalde ondernemingen hadden inderdaad Brussel voor Wallonië verlaten. In ons vak kunnen bepaalde keuzes afhangen van de verplichtingen die met de overheidssteun samengaan. Er werd dus gelobbyd om een oneerlijke concurrentie tussen de Gewesten te voorkomen. Aldus werd Bruxellimage opgericht."

Op het nationaal vlak wordt de filmproductie ook gefinancierd door de Vlaamse en Franse Gemeenschap via het VAF en het Centre du cinéma et de l'audiovisuel van de Federatie Wallonië-Brussel. Volgens Natasha Gilson: "creëert het bestaan van deze beide [gemeenschappelijke] fondsen een vergelijkend voordeel voor de productie in België. Deze steun kan immers tot op zekere hoogte worden gecumuleerd. Het verschil tussen de beide steunmaatregelen is dat de steun van het VAF enkel in Vlaanderen en Brussel kan worden besteed, terwijl de Federatie Wallonië-Brussel overal in België uitgaven toelaat. Voorts kan de gewestelijke steun van Wallimage, Bruxellimage en sinds kort van Screen Flanders ook in zekere mate met de eerste worden gecumuleerd. In België kunnen twee "nationale" steunvoorzieningen en een gewestelijke steun dus worden gecumuleerd."

• De overige steun

Bepaalde festivals, zoals Rotterdam, Berlijn en Cannes geven ook toegang tot steun **voor de afwerking** van cinematografische producten. Deze steun is echter niet openbaar.

De Federatie Wallonië-Brussel verstrekt, via haar agentschap WBI (Wallonie-Bruxelles Images) ook steun **voor promotie** om de producenten te helpen om professionals te benaderen en om promotie te voeren, hetzij tijdens de opnames, bij het uitkomen of tijdens een festival.

Natasha Gilson: *"WBI maakt openbare fondsen vrij om in de promotie van films in het buitenland te investeren. Wanneer de film voltooid is, staat het agentschap aldus in voor de promotie op de verschillende markten, ook al is een internationale verkoper al gemandateerd. Het platform WBI onthaalt alle producenten van de wereld die belangstelling vertonen voor België, alsook alle distributeurs en alle festivals die films zoeken om tijdens jaarlijkse evenementen te vertonen. Ze plaatsen onze films op de voorgrond en brengen ons in contact met personen die belangstelling in ons hebben. Tevens nemen ze bepaalde promotiekosten voor hun rekening."*

De tax shelter

In de Belgische audiovisuele sector is de "tax shelter" het actuele thema, als gevolg van de virulente stellingnames van enkele partijen uit het milieu en van de recente hervormingen van het stelsel.

• Wat is de tax shelter ?

De tax shelter is een fiscale stimulans waardoor elke onderneming kan genieten van een fiscale vrijstelling van 150 % van het bedrag dat in een audiovisuele productie werd geïnvesteerd. Deze heeft in 2004 het licht gezien en had tot doel om privéfondsen naar de audiovisuele productie aan te trekken.

Daphné Leclercq: *"een Belgische vennootschap die winsten maakt en die belastingen betaalt, kan 150 van haar belastbare basis aftrekken, wanneer ze 100 in een op het Europees niveau erkend audiovisueel werk investeert. Met de invoering van de tax shelter in België heeft de sector zich de voorbije jaren kunnen ontwikkelen en buitenlandse films in coproductie bij ons kunnen aantrekken. Dit heeft de Belgische producenten zeker meer concurrentiekracht gegeven."*

De investeerder maakt in de eerste plaats een winst via de fiscale vrijstelling waarop hij recht heeft. Daar bovenop wordt een deel van de investering in de vorm van risicokapitaal in de film gebracht, waardoor de investeerder toegang heeft tot rechten op de ontvangsten uit de film. Tot slot wordt een ander deel geïnvesteerd in een lening die met een intrest wordt betaald. Het rendement van de tax shelter is dus gebaseerd op drie afzonderlijke posten. *"Wat de tweede post betreft, heeft de investeerder de keuze om ofwel zijn toegang tot de ontvangsten te behouden, wanneer hij denkt dat de film een commercieel succes zal zijn en dat hij zijn investering zal terugverdienen ; ofwel biedt de producent hem, via een contractuele clausule, aan om zijn rechten op de film terug te kopen tegen een vooraf vastgesteld bedrag dat de investeerder een rendement zal waarborgen dat de wet op maximaal jaarlijks 4,52 % netto heeft vastgelegd."*

De investeringen via het stelsel van de tax shelter zijn echter aan bepaalde plafonds onderhevig: *"een vennootschap mag niet meer dan 500.000 euro per jaar investeren en ze mag niet meer dan 50 % van haar belastbare basis fiscaal aftrekken. Bovendien mag de tax shelter niet meer dan 50 % van het financieringsbudget van de film overschrijden. Voor grote coproducties is dit geen probleem, maar voor Belgische films is deze grens al vlug bereikt."*

De investeerder in tax shelter moet drie documenten vanwege de producent verkrijgen wanneer hij wil genieten van de fiscale vrijstelling waarop hij aanspraak maakt. Eens de tax shelter overeenkomst is ondertekend, heeft de investeerder vier jaar om de drie getuigschriften voor te leggen. *"Het eerste is een getuigschrift van voltooiing van het werk, dat één van de twee nationale actoren VAF of FWB aflevert. Het toont aan dat de film tot een goed einde werd gebracht. De producent moet een getuigschrift van het laboratorium kunnen voorleggen of een DVD die bewijst dat de film werd voltooid. Het tweede getuigschrift komt van dezelfde actoren en bevestigt dat de plafondwaarden en de financieringsnormen werden nageleefd. Het derde is tot slot een fiscaal attest van de FOD financiën. Concreet zal een controleur steekproefsgewijs nagaan of de producent zijn engagementen inzake uitgaven is nagekomen."* Eens de investeerder de drie getuigschriften heeft ontvangen, is zijn dossier volledig en is hij er zeker van dat hij zijn fiscaal voordeel zal ontvangen.

De financiering die via de tax shelter wordt binnengehaald, houdt een verplichting in om de

filmproductie te voltooien, om zo een afgewerkt product te kunnen rechtvaardigen. Dit verklaart dus volgens Natasha Gilson dat de tax shelter de financiering is die de producenten in de laatste plaats nastreven.

• Kritiek op de tax shelter

De professionals van de sector zijn het erover eens dat de tax shelter de filmproductie ten goede is gekomen doordat investeringen werden aangemoedigd. Wat de tegenstanders ervan hem verwijten, zijn de ontsporingen die de voorbije jaren werden vastgesteld.

Daphné Leclercq: *"het begin van de tax shelter werd gevolgd door de oprichting van financiële tussenvennootschappen die fondsen naar de sector hebben gebracht. Enkele daarvan hebben het stelsel tot op het bot uitgebuit, waardoor het hoofddoel ervan werd vertekend. Onder het mom van financiële deskundigheid zijn ze begonnen met terugkooaanbiedingen te verrichten die hoger lagen dan wat door de wet was voorzien, wat een concurrentie op het rendement van de tax shelter met zich heeft meegebracht. Bovendien waren deze vennootschappen geneigd om een plaats van coproductent in te nemen en om sommige van hun algemene kosten met de tax shelter te financieren, zonder dat deze per se met de productie samen gingen. Uiteindelijk zijn de middelen die werkelijk in de productie werden gestoken, afgenomen. De "Union des producteurs francophones" heeft deze ontsporingen aangeklaagd, omdat het voor onafhankelijke producenten steeds moeilijker werd om fondsen voor hun films binnen te halen."*

• Naar een hervorming van het stelsel ?

Als gevolg van deze aanklachten werd het stelsel in juni 2013 een eerste maal hervormd *"om ervoor te zorgen dat 70 % van de middelen werkelijk naar de films zouden vloeien. Dit sloot dus de uitgaven uit in termen van financiële kosten en voor bemiddeling, advocaten, boekhouding, verzekeringen, promotie en bepaalde personeelsposten."*

Niettemin heeft deze hervorming niet volstaan: *"nadat alles eind 2013 in de pers werd geopenbaard, werd het imago van de tax shelter beklad en is het vertrouwen van de investeerders in het stelsel sterk afgenomen. Er drong zich dus een tweede hervorming op. In principe zal het product in grote mate worden gewijzigd, opdat het zou worden geformuleerd. De sector wacht met ongeduld op de tekst."*

Vooruitzichten van de audiovisuele sector

Volgens het agentschap Bruxellimage is de Brusselse audiovisuele sector een sector in volle groei. Enerzijds zijn de producties en coproducties die in Brussel worden gerealiseerd van een hoogstaande kwaliteit en worden ze internationaal als dusdanig erkend. Anderzijds bestaan er op het gewestelijk grondgebied fiscale en financiële stimuli die de sector een nieuwe dynamiek kunnen geven. Niettemin ondergaat de sector veranderingen omwille van de digitale veralgemening en van de onmetelijke concurrentie op het nationaal, Europees en wereldvlak.

Hoewel de sector dus een zeer groot economisch potentieel voor het Gewest heeft, bevindt deze zich bijgevolg op een kruispunt. De voornaamste uitdagingen bestaan erin om Brussel duidelijk te positioneren als Europese hoofdstad van de audiovisuele industrieën, zowel voor wat het filmwezen als de andere producten betreft. Hiertoe moet er op het vlak van de filmindustrie een inhoudelijk werk worden verricht. Het komt erop aan om de initiatieven van de sector onder een uniek label te verenigen en om de voorstellingen in het buitenland aan de hand van een coherente zichtbaarheid te optimaliseren. Tevens moet er een link worden gecreëerd tussen zowel het ondersteuningsbeleid als tussen de actoren van de sector. Bovendien gaat de groei van de sector gepaard met een consolidering van de economische en sociale hefboomen waarover het Gewest beschikt, met een organisatie van de opleiding voor de beroepen van de audiovisuele sector en met een verbetering van de kennis van de sector.

De grootste uitdagingen voor de toekomst van de Brusselse audiovisuele sector, zoals Bruxellimage deze heeft beschreven, leunen dus zeer sterk aan bij de aanbevelingen die in de door Idea Consult verrichte studie van de sector van de CCI naar de gewestelijke instanties toe werden geformuleerd. Wij zullen in het bijzonder de noodzaak weerhouden, die in de beide gevallen werd uitgedrukt, om de sector beter te leren kennen, om zo een efficiënt ondersteuningsbeleid er naartoe te kunnen richten. In deze context is het voorstel van het platform van de CCI om een barometer van de sector te creëren dus uiterst zinvol, des te meer daar er al een nauwkeurige methodologie in die zin werd uitgewerkt.

ENKELE BELANGRIJKE CIJFERS

Aan de hand van de gegevens die Bruxellimage in 2010 in een studie heeft verzameld⁽⁵⁾, kunnen we een sociaaleconomisch portret van de gewestelijke audiovisuele industrie schetsen.

Een mozaïek van KMO's en ZKO's

In het BHG zijn er 407 productie- en postproductie-vennootschappen : 162 zijn werkzaam in de productie (langspeelfilms, kortspeelfilms, animatie, televisie, reclame, enz.) ; 245 zijn werkzaam in de postproductie (bioscoop, reclame, indubben, speciale effecten, enz.).

Tevens zijn er 30 vennootschappen voor speciale diensten (materiaalverhuur, televisiediensten, administratieve en financiële tussenpersonen, studio's, enz.) ; 800 professionals van het filmwezen ; 28 distributiemaatschappijen.

Heel wat banen

Naast toneelspelers en acteurs telt de Brusselse audiovisuele sector ongeveer 5.000 banen. Twee derden van deze banen (67 %) zijn terug te vinden in de productie en de postproductie : 1.107 banen in de productie en 2.205 in de postproductie.

Anderzijds telt het Gewest 250 banen in de dienstverlening ; 234 in de distributie ; 372 in de exploitatie en 800 andere professionals.

Bovendien zijn er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 6 hogescholen (ongeveer 300 diploma's per jaar) ; 70 bioscoopschermen en 40 festivals.

(5) Bruxellimage, Etat des lieux de l'industrie cinématographique en Région de Bruxelles-Capitale, synthèse van het rapport 2010.

INTERVIEW MET DAPHNÉ LECLERCQ, FINANCIËEL DIRECTRICE EN NATASHA GILSON, PRODUCTIE-ASSISTENTE BIJ ENTRE CHIEN ET LOUP

Het Tijdschrift: Zou u ons om te beginnen *Entre chien et loup* willen voorstellen?

Natasha Gilson: *Entre chien et loup* is een productievennootschap die 25 jaar geleden door Diana Elbaum werd opgericht. Aanvankelijk produceerde ze vooral reclamespots en vervolgens documentaires in coproductie met de televisie. Beetje bij beetje werd de vennootschap verder uitgebouwd, om uiteindelijk in het filmwezen te belanden. In 2001 heeft ze haar eerste fictie-langspeelfilm geproduceerd: "Thomas est amoureux". Sindsdien werden de activiteiten van de vennootschap op de filmproductie toegespitst.

In totaal heeft *Entre chien et loup* meer dan 30 documentaires en meer dan 50 fictiefilms geproduceerd. Vandaag werken er naast de twee producenten, Diana Elbaum en Sébastien Delloye, een tiental personen voor de vennootschap. Onlangs is er een *Managing Director* bijgekomen om een beetje structuur te brengen in de vennootschap die de afgelopen vier jaar zeer vlug is gegroeid.

Daphné Leclercq: In het begin functioneerde de vennootschap op een organische wijze. Eens het aantal activiteiten en personeelsleden toenam, werd het beheer complexer. We hebben moeten leren om het werk beter te structureren. Bovendien is de vennootschap begonnen met de productie van animatiefilms; een nieuwheid die we ook moesten beheren.

Het Tijdschrift: Wat houdt het vak van filmproductie eigenlijk in?

Daphné Leclercq: De rol van de producent bestaat erin om samen met de regisseur de hele productie van de film te begeleiden, te ondersteunen en te coördineren. De producent helpt hem om zijn visie te bevatten en om deze in een scenario te gieten. Vervolgens gaat hij op zoek naar financiële, maar ook creatieve partners voor de film: de acteurs, het team en de coproductanten. Tot slot, wanneer de film is voltooid, verkoopt de producent deze aan een distributeur opdat hij hem zou uitbrengen.

Men moet weten dat in Europa de meeste films coproducties zijn. Doorgaans is deze keuze het gevolg van financiële verplichtingen. De zeer grote kosten die de productie van films met zich mee-

brengen, dringen een diversificatie van de financieringsbronnen op. Aangezien er in de meeste Europese landen verschillende nationale en regionale steunvoorzieningen bestaan, is het van fundamenteel belang om zich in verschillende landen bij partners aan te sluiten. Deze hebben toegang tot de loketten, tot de plaatselijke distributiemarkt, tot de televisiestations en tot de steunvoorzieningen om de film te prefinancieren. Productievennootschappen worden niet gesubsidieerd, wel de films als culturele voorwerpen. Doorgaans verwerven de openbare fondsen rechten op de film en wanneer deze succesvol is, recupereren ze een deel van hun investering.

Het Tijdschrift: Wanneer komt u tussen in het productieproces van een film?

Daphné Leclercq: Wat onze betrokkenheid bij het productieproces betreft, zijn er twee afzonderlijke situaties: de films waarin *Entre chien et loup* als meerderheidsproducent optreedt en de andere waarin de vennootschap de (of één van de) minderheidsproducent(en) is.

In het eerste geval wordt de film van bij het begin bij ons ontwikkeld, van zodra de regisseur ons het project aanbrengt. Als meerderheidsproducent nemen wij het risico op de film en hebben wij dus het laatste woord voor wat alle productiebeslissingen betreft. Vanaf dat ogenblik beheren wij de film van A tot Z en gaan wij, naargelang de film zelf, in Frankrijk, Luxemburg of ergens anders aankloppen om coproductanten te vinden, die dan zelf op zoek gaan naar financiering en teams in hun eigen land.

Natasha Gilson: In dat geval is de artistieke tussenkomst groter, omdat we samenwerken met regisseurs die we al kennen. We zijn ontvangende partij vanaf het scenario en er zijn nauwere banden met de regisseur.

Omgekeerd kan het zijn dat een buitenlandse producent bij ons komt aankloppen nadat hij zelf een filmproject heeft ontwikkeld. Hij wil een deel van de film in België produceren en zoekt daarvoor partners. Hij komt bij ons en in dat geval zijn we minderheidscoproducent van de film. Onze betrokkenheid is dan kleiner en we komen later tussenbeide in de productieketen: de ontwikkeling is soms al voorbij en de film wordt al voorbereid.

Het Tijdschrift: Waar ligt de grens tussen productie en distributie?

Daphné Leclercq: Wij staan in voor de productie en de afwerking van de film. Daarna ontstaat er een band tussen de producent en de distributeur, film per film. Wanneer we de rechten op de film hebben afgestaan, verliezen we doorgaans onze beweegruimte. Het is trouwens soms frustrerend, wanneer we gedurende 3 jaar aan een film hebben gewerkt en deze tot een goed einde hebben gebracht, om te zien dat deze onopgemerkt voorbijgaat of dat de distributeur deze slecht plaatst, dat hij niet op een goed moment uitkomt of dat de promotie en de communicatie rond de film niet op dezelfde hoogte staan.

Natasha Gilson: Niettemin blijven we betrokken op het moment dat de film uitkomt, werken we samen met de distributeur en doen we hem voorstellen. Maar soms, wanneer de distributeur veel geld als gewaarborgd minimum in de film heeft gestopt en hij er niet van overtuigd is en hem slechts in 5 zalen uitbrengt, dan hebben wij niet veel macht meer... Voor kleinere auteursfilms, waarop de distributeur niet teveel middelen als gewaarborgd minimum heeft ingezet, is onze mening van groter belang.

Soms gebeurt het ook dat we een film willen verdedigen waaraan we bijzonder gehecht zijn en dat we de rol van distributeur op ons nemen. Dan brengen we hem zelf uit. Er bestaat momenteel een tendens bij de producenten om zelf voor de distributie van hun films in te staan. Wij hebben onze eigen distributievennootschap opgericht, *Dream Touch* genaamd. Andere vennootschappen doen dit ook: *Versus productions* heeft *O' Brother* opgericht, *Climax* heeft *Big Bang* opgericht. De banden tussen de verschillende vakken zijn niet meer zo waterdicht als voorheen. Zo zijn we bijvoorbeeld van plan om onze film "Puppy love" zelf via *Dream Touch* te verdelen.

Om de film uit te brengen, zullen we in ieder geval met een team van deskundigen werken, omdat dit niet onze core business is. We zouden geneigd kunnen zijn om alles te doen zoals wij dit willen, terwijl een professionele distributeur een strategie ontwikkelt, de markt kent en in contact staat met de exploitanten. Hij zal ons misschien zeggen om minder kopieën van de film te produceren, maar het belangrijkste is dat ze worden gezien!

Het Tijdschrift: Hoe kiest u de regisseurs waarmee u werkt?

Natasha Gilson: De meeste regisseurs waarmee we werken, zijn personen waarmee we in het verleden al hebben gewerkt. Over het algemeen streeft een producent die een talent ontdekt ernaar om dit talent in verschillende projecten op te volgen. Voor films waarin we meerderheidsproducent zijn, werken we slechts met enkele regisseurs. Voor de andere staan we in contact met productiehuisen in de buurlanden waarmee we een vertrouwensrelatie hebben en die regelmatig projecten met nieuwe regisseurs aanbrengen. Dit zorgt voor meer openheid.

ENTRE CHIEN & LOUP

“... Over het algemeen streeft een producent die een talent ontdekt ernaar om dit talent in verschillende projecten op te volgen...”

Daphné Leclercq: Onze optiek bestaat erin om samenwerkingsverbanden en relaties tot stand te brengen die op lange termijn functioneren, zowel met onze regisseurs als met onze partners-coproductanten. We hebben centrale partnerschappen met vennootschappen in Duitsland, Luxemburg en Frankrijk. We werken regelmatig met hen samen wanneer we een project ontwikkelen en, op dezelfde wijze, wanneer deze vennootschappen een project hebben, komen zij bij ons aankloppen. Per slot van rekening streeft de producent ernaar om, zoals in alle vakken, samenwerkingsverbanden te onderhouden en te ontwikkelen die werkbaar zijn.

Natasha Gilson: Voorheen produceerden we heel wat meer kortspeelfilms. Een dergelijk format liet ons meer toe om nieuwe talenten te ontdekken. We doen dit nu minder, omdat het steeds moeilijker wordt om een dergelijke productie te financieren en te verdelen.

Daphné Leclercq: De productie van kortspeelfilms vraagt veel energie en het is moeilijk om de budgetten rond te krijgen. De films zijn vaak "onderbemand" en het zijn vaak vriendenfilms. Ze stellen heel wat problemen op het vlak van beheer en opvolging. We hebben er nu voor gekozen om ons op projecten van grotere omvang te richten. We geven er dus de voorkeur aan om met ervaren regisseurs te werken. Men kan zich de vraag stellen of we nog voldoende tijd besteden aan het opsporen van nieuwe talenten, maar niemand kan overal tegelijkertijd zijn...

<http://www.entre-chien-et-loup.be/home-production-fr.html>

INTERVIEW AFGENOMEN DOOR JÉRÔME NOËL

“... De rol van de producent bestaat erin om samen met de regisseur de hele productie van de film te begeleiden, te ondersteunen en te coördineren. De producent helpt hem om zijn visie te bevatten en om deze in een scenario te gieten. Vervolgens gaat hij op zoek naar financiële, maar ook creatieve partners voor de film...”

De adviezen van de Raad uitgebracht tussen 18 oktober en 16 januari 2014

DIVERSITEIT

A-2014-005-ESR van 16 januari 2014

Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende uitvoering van de ordonnantie van 29 maart 2012 houdende de integratie van de genderdimensie in de beleidslijnen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

ECONOMIE/FISCALITEIT

A-2013-071-ESR van 9 december 2013, bekrachtigd door de Plenaire zitting van 19 december 2013

Voorontwerp van ordonnantie betreffende de goedkeuring van het Samenwerkingsakkoord van 29 november 2013 tussen de Federale Overheid, de Gemeenschappen, de Gewesten en de Gemeenschapscommissies betreffende de uitvoering van artikel 3, §1 van het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de Economische en Monetaire Unie en houdende goedkeuring van gewestelijke op begrotingsgebied geldende bepalingen, die aangepast zijn aan sommige bepalingen van voornoemd Akkoord.

A-2013-070-ESR van 19 december 2013

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met: 1° het Verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in fiscale aangelegenheden, en de bijlagen A, B en C, gedaan te Straatsburg op 25 januari 1988; 2° het Protocol tot wijziging van het verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in fiscale aangelegenheden, gedaan te Parijs op 27 mei 2010.

A-2013-068-ESR van 21 november 2013

Voorontwerp van ordonnantie houdende oprichting van een Observatorium van de referentieprijzen voor de overheidsopdrachten bij de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

A-2013-065-ESR van 21 november 2013

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 5 maart 2009 tot vaststelling van de procedure voor een alternatieve berekeningsmethode voor nieuwe gebouwen.

TEWERKSTELLING/OPLEDING

A-2013-066-ESR van 21 november 2013

Eerste balans van de Alliantie Werkgelegenheid Leefmilieu (AWL).

MILIEU

A-2014-011-ESR van 16 januari 2014

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de overdracht van toegewezen eenheden naar de gewesten voor de periode 2008-2012.

A-2014-010-ESR van 16 januari 2014

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot coördinatie van de openbaredienstopdrachten van de operatoren en actoren bij de uitvoering van het waterbeleid en tot oprichting van een comité van watergebruikers.

A-2014-009-ESR van 16 januari 2014

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met de Internationale Overeenkomst van 2006 inzake tropisch hout, gedaan te Genève op 27 januari 2006.

A-2014-008-ESR van 16 januari 2014

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende de invoering van een certificeringssysteem voor HE-installateurs voor kleine installaties.

A-2014-007-ESR van 16 januari 2014

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende wijziging van meerdere uitvoeringsbesluiten betreffende de energieprestatie en het binnenklimaat van gebouwen, betreffende de EPB-certificatie.

A-2014-006-ESR van 16 januari 2014

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de promotie van groene elektriciteit en van kwaliteitswarmtekachtkoppeling.

A-2013-076-ESR van 19 december 2013

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende wijziging van meerdere uitvoeringsbesluiten betreffende de energieprestatie en het binnenklimaat van gebouwen, betreffende de EPB-werkzaamheden.

A-2013-075-ESR van 19 december 2013

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van... tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval.

A-2013-074-ESR van 19 december 2013

Voorontwerp van ordonnantie houdende goedkeuring van het samenwerkingsakkoord tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapcommissie betreffende de sociale hulp aan de gezinnen in het kader van de liberalisatie van de elektriciteits- en gasmarkten.

A-2013-073-ESR van 19 december 2013

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van bepaalde bepalingen inzake de exploitatie en de controle van antennes die elektromagnetische golven uitzenden.

A-2013-072-ESR du 19 december 2013

Ontwerp van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2011 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegnisretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

A-2013-067-ESR van 21 november 2013

Voorontwerpen van ordonnanties houdende instemming met : 1. het internationaal Verdrag inzake de voorbereiding op, de bestrijding van en de samenwerking bij olieverontreiniging en het Protocol inzake de voorbereiding op, de bestrijding van en de samenwerking bij de voorvallen van verontreiniging door schadelijke en potentieel gevaarlijke stoffen; 2. het Europees Verdrag inzake het internationaal vervoer van gevaarlijke goederen over de binnenwateren ; 3. het internationaal Verdrag voor de controle en het beheer van ballastwater en sedimenten van schepen ; 4. het Protocol van wijziging van het Verdrag betreffende de Internationale Hydrografische Organisatie ; 5. het internationaal Verdrag voor het veilig en milieuvriendelijk recyclen van schepen. 21 november 2013.

INTERNATIONALE OVEREENKOMSTEN

A-2014-004-ESR van 16 januari 2014

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met de Luchtvervoersovereenkomst tussen Canada en de Europese Gemeenschap en haar Lidstaten, gedaan te Brussel op 17 december 2009.

A-2014-003-ESR van 16 januari 2014

Voorontwerpen van ordonnanties houdende instemming met internationale verdragen - zetelakkoorden: 1. België - Economische Gemeenschap van West-Afrikaanse Staten (EGWAS), 2. België - Organisatie van de Islamitische Conferentie, 3. België - Verenigde Staten van Amerika, 4. België - Wereldorganisatie voor Dierenzorg, 5. België - Internationale Federatie van Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen.

A-2014-002-ESR van 16 januari 2014

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met het VN-verdrag inzake handel in conventionele wapens, opgemaakt in New York op 2 april 2013.

A-2014-001-ESR van 16 januari 2014

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met de Kaderovereenkomst inzake een Partnerschap en Samenwerking tussen de Europese Unie en haar Lidstaten, enerzijds, en Mongolië, anderzijds, gedaan te Oelan Bator op 30 april 2013.

A-2013-069-ESR van 19 december 2013

Voorontwerpen van ordonnantie houdende instemming met internationale verdragen - Dubbelbelastingverdragen*: 1° België-Bahrein, 2° België-Eiland Man, 3° België-Seychellen, 4° België-IJsland, 5° België-Oostenrijk, 6° België-Tsjechië, 7° België-Korea.

VI^{de} STAATSHERVORMING

A-2013-064-ESR van 21 november 2013

Initiatiefadvies betreffende de voorstellen met het oog op een geïntegreerd beheer van de materies die in het kader van de zesde Staatshervorming naar Brussel zijn overgeheveld en met het oog op een paritair beheer van de ION.

INTERVIEW MET DE HEER MARTIN WAGENER

23 JANUARI 2014

Eenouderschap in Brussel: tussen onzekerheid en beroepsinschakeling.

MARTIN

Wagener is doctor in de sociologie en werkt bij het CriDis (UCL - IACCHOS). Tevens is hij extern onderzoeker bij het CADIS-EHESS. Onlangs heeft hij een thesis verdedigd over de trajecten van eenoudergezinnen inzake werk en huisvesting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Financiering PRFB - INNOVIRIS)⁽¹⁾.

De Raad: Welk profiel heeft het eenoudergezin in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest?

Martin Wagener: In feite zijn er verschillende profielen. In het verleden hadden wij, op basis van statistische gegevens, de neiging om een typische, eerder kansarme gezinsvorm te schetsen. Mijn onderzoek heeft echter een grotere diversiteit onder deze gezinnen aangetoond. Het Brussels Gewest telt verhoudingsgewijs een groter aantal eenoudergezinnen (33 %) in vergelijking met Wallonië (30 %) en Vlaanderen (24,9 %)⁽²⁾. Bijna de helft van de Belgische eenoudergezinnen woont in een stadsomgeving (49 %)⁽³⁾. Het is duidelijk dat eenoudergezinnen het hoofd moeten bieden aan verschillende factoren van onzekerheid en het soms zeer moeilijk hebben om uit deze situatie te geraken, maar hun gezinstoestand herleiden tot een verschillend, onzeker en risicovol gezin is verkeerd. Alleenstaande moeders met kind(eren) strijden trouwens tegen deze stigmatisering.

De Raad: Wat is de verhouding alleenstaande vrouwen en mannen met kind(eren)?

Martin Wagener: In Brussel is er een iets grotere verhouding van vrouwelijke eenoudergezinnen dan in de naburige Gewesten. Op basis van de statistieken heeft minstens 85 % van deze gezinnen een vrouw als gezinshoofd, en zelfs 90 % wanneer deze gezinnen uit jongere kinderen bestaan.

We kunnen stellen dat mannen zich na de scheiding maar weinig engageren. Sommigen nemen de kinderen op bepaalde woensdagen of in de weekends ten laste. Maar het zijn de vrouwen die de verantwoordelijkheid en de voornaamste last van de dagelijkse gezinsorganisatie op zich nemen. De investering van de 'nieuwe vaders', zoals deze in de pers worden genoemd, is volledig overgewaardeerd. Op lange termijn is het aandeel budget/tijd van mannen in het gezin bijna niet toegenomen. In het kader van het co-ouderschap nemen mannen hun vaderrol nog niet ten volle op.

De Raad: Welke socioprofessionele trajecten leggen deze gezinnen af?

Martin Wagener: De huidige eenoudergezinnen zijn veel minder ingeschakeld in de arbeidsmarkt dan de tweoudergezinnen (ze zijn met name oververtegenwoordigd in de categorie van werkzoekenden). Wanneer men de trajecten op lange termijn bekijkt, werkten vele vrouwen voordat ze een koppel werden of hun eerste kind kregen. Het moederschap of het eenouderschap heeft een duidelijk negatieve invloed op de tewerkstellingsituatie. Het is immers op dat ogenblik dat vrouwen helemaal alleen hun verschillende sociale tijdsbestedingen op elkaar moeten afstemmen, d.w.z. werk, opvoeding van de kinderen, dagelijkse mobiliteit, ... en daarenboven nog wat tijd voor zichzelf moeten proberen vinden. Vrouwen die werken klagen trouwens vaak dat ze uitgeput zijn en dat ze geen tijd meer vinden voor zichzelf.

De Raad: Moet men zich voorzien van een overheidsbeleid dat zich op dit uiterst kwetsbaar publiek toespitst? Op welk(e) vlak(ken) moet men acties ondernemen?

Martin Wagener: In België heeft de problematiek van het eenouderschap betrekking op alle sectoren van het overheidsbeleid: sociale, familiale, fiscale, mobiliteit, huisvesting, toegang tot justitie, enz.

Volgens mij moet het overheidsbeleid zich in de eerste plaats toelagen op tewerkstelling en huisvesting.

Op het vlak van tewerkstelling wordt voltijds werken beschouwd als de beste sociale bescherming

om armoede te bestrijden, maar is de context in het Brussels Gewest zeer moeilijk. Daarenboven is de toegang tot kwalificerende opleidingen, crèches, buitenschoolse opvang, alsook tot de verschillende vormen van ondersteuning van ouders zeer beperkt. Om die redenen is de versterking van de verplichting voor deze vrouwen om werk te vinden uiterst moeilijk, omdat ze geen oplossingen hebben voor de opvang van hun kinderen. Het is bijgevolg absoluut noodzakelijk om in deze structuren te investeren. Alle Brusselse actoren pleiten trouwens hiervoor.

De voornaamste doelstelling zou absoluut het behoud van tewerkstelling moeten zijn. Dit betekent in momenten van crisis en van moeilijkheden een vermindering of een tijdelijke stopzetting van het werk, met een mogelijkheid om te herbeginnen. Omwille van de trapsgewijze gevolgen is het moeilijker om zich na een jobverlies opnieuw professioneel in te schakelen. Voor deze gezinnen zou men de stelsels van ouderschapsverlof en van arbeidstijdvermindering moeten aanpassen. Momenteel zijn de financiële verliezen van deze stelsels zo groot, dat eenoudergezinnen zelden hiervoor kiezen. Men moet tijdelijke arbeidstijdvermindering bevoorrecht, zodat men later opnieuw kan beginnen in plaats van er volledig uit te stappen.

Wanneer men op het vlak van huisvesting het budget bekijkt van de gezinnen die ik heb ontmoet, dan is huisvesting één van de factoren die hun levensstandaard enorm doet dalen. Hun inkomens zijn zeer laag, de huurprijzen in het Brussels Gewest zijn hoog en tot slot zijn ook de discriminaties in de huisvestingssector zeer groot.

Voor alleenstaanden met kinderen, die bij het OCMW terecht moeten en van vreemde origine zijn, is het vrijwel onmogelijk om een eigenaar te vinden die vertrouwen in hen stelt. Men moet de toegang tot de verschillende huisvestingsmaatregelen dus echt versterken. In dit opzicht ondersteun ik de bestaande programma's die de toegang tot huisvesting versterken: sociale, private, noodhuisvesting en samenwonen. De aanbevelingen van de Brusselse Bond voor het recht op wonen komen eenoudergezinnen ten goede. Men zou echter moeten voorkomen dat er circuits bestaan die zich enkel tot eenoudergezinnen richten. Veel vrouwen - al dan niet van vreemde origine - willen niet worden gestigmatiseerd en willen niet in « eenouderghetto's » terecht komen. Het onderzoek toont aan dat vrouwen die een woning huren op de privémarkt vaak twee derden van hun inkomen aan huisvesting besteden. Dit leidt heel vaak tot toestanden van extreme armoede. Huisvesting is de belangrijkste factor voor verarming.

Tot slot moet men de stedelijke ruimte zo inrichten dat deze in termen van toegankelijkheid, mobiliteit, veiligheid en ontmoetingen voor gezinnen wordt opengesteld.

De Raad: Het sociaal isolement doorbreken en ontmoetingen en het actief sociaal burgerschap bevorderen...

Martin Wagener: Veel vrouwen willen inderdaad deelnemen aan het maatschappelijk leven, willen werken, maar hebben eerst de nood om hun eigen leven opnieuw op te bouwen, om andere vrouwen te ontmoeten, om vooruit te gaan en om te zien dat ze niet de enigen zijn die het moeilijk hebben.

Ontmoetingen met andere vrouwen kunnen vaak tot kleine mirakels leiden. Ik heb dit met name vastgesteld bij een groep van vrouwen die ik in het kader van een onderzoek gedurende drie maanden heb begeleid. We hadden geen enkel objectief op het vlak van toegang tot werk, maar dankzij ontmoetingen en uitwisselingen hebben deze vrouwen hun eigen leven opnieuw (sterker) opgebouwd, hun echtgenoten voor hun verantwoordelijkheid gesteld, enz. en aan het eind van het onderzoek waren bijna alle vrouwen aan het werk. Dit is een voorbeeld dat ik ook in andere contexten zie.

“ ... In België heeft de problematiek van het eenouderschap betrekking op alle sectoren van het overheidsbeleid ... ”

(1) Thesis zowel gebaseerd op de analyse van longitudinale statistische gegevens, op drie reeksen van biografische ontmoetingen (met een vijftigtal Brusselse moeders - en enkele vaders - uit een eenoudergezin), en op acht bijeenkomsten waar met Brusselse ouders gezamenlijke debatten werden gevoerd. Deze thesis is beschikbaar op: <http://hdl.handle.net/2078.1/134855>

(2) Bron: BCSS-Datawarehouse, Appl. 11, gegevens 2009 (31.12.)

(3) Gegevens van het programma 'Générations et Genre' van de UNECE (GGP): Vikat et al., 2007; Generations and Gender Survey (GGS): Towards a better understanding of relationships and processes in the life courses, Demographic Research, 17 (14), blz. 389-440.

INTERVIEW MET DE HEREN PIERRE-FRANÇOIS MICHIELS EN DIDIER BAUDEWYNS — 27 FEBRUARI 2014

Gewestelijke economische vooruitzichten op middellange termijn.

DIDIER Baudewyns is master in de econometrie en doctor in de economische wetenschappen aan de ULB. Hij is zijn loopbaan begonnen als onderzoeker in de gewestelijke economie aan de ULB bij het “Département d’Economie appliquée” van het DULBEA. Tevens heeft hij twee verblijven als post-doctoraatsonderzoeker verricht, met name één aan de “Ecole nationale des ponts et chaussées” (CERAS) en een ander aan de “Faculté d’économie de l’Université Nouvelle de Lisbonne” (Nova). Sinds 2008 werkt hij als deskundige bij het Federaal Planbureau (FPB), waar hij macro-economische analyses verricht en bijdraagt tot de opmaak van de gewestelijke en de nationale vooruitzichten. Voor het FPB is hij belast met de ontwikkeling van het multiregionaal macrosectoraal econometrisch model, HERMREG⁽¹⁾.

PIERRE-FRANÇOIS Michiels behaalde een master in de economische wetenschappen aan de Université de Namur. Hij is begonnen als onderzoeker bij het “Centre de recherches en Économie Régionale et Politique Économique” aan de Université de Namur en heeft vervolgens de Studiedienst, Algemene Directie KMO-beleid van de FOD Economie vervoegd. Momenteel is hij deskundige bij de Cel Werk en Economie van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA), waar hij meer bepaald meewerkt aan het HERMREG-project.

De Raad: Wat zijn de belangrijkste macro-economische aggregaten die hun stempel op de komende vijf jaar zouden moeten drukken?

Op het gewestelijk vlak zijn de voornaamste macro-economische variabelen die een bijzondere aandacht verdienen enerzijds de economische groei en anderzijds de indicatoren van de arbeidsmarkt: werkgelegenheid, werkloosheid, tewerkstellingsgraad. De onderliggende vraag is de volgende: zal de economische groei, eens deze herneemt, volstaan om werkgelegenheid te creëren en om de werkloosheid beduidend te verminderen, in het bijzonder in Brussel en Wallonië?

“...zal de economische groei, eens deze herneemt, volstaan om werkgelegenheid te creëren en om de werkloosheid beduidend te verminderen, in het bijzonder in Brussel en Wallonië? ...”

Volgens onze laatste gewestelijke voorspellingen van de zomer van 2013 zou de werkloosheidsgraad die in 2013-2014 toenam, vanaf 2015 in Wallonië

en Brussel moeten afnemen; tijdens de periode 2016-2018 zou hij in de drie Belgische Gewesten dalen, dankzij een gemiddelde economische groei van 1,6% tot 1,8%. De groei van de actieve tewerkgestelde bevolking zou moeten versnellen (verwacht gemiddeld jaarlijks groeipercentage voor 2016-2018 van 1,4% in Brussel, 0,8% in Vlaanderen en 0,8% in Wallonië) en deze van de actieve bevolking moeten overschrijden (gemiddeld jaarlijks groeipercentage voor 2016-2018 van 1,0% in Brussel, 0,4% in Vlaanderen en 0,4% in Wallonië). In 2018 zou de werkloosheidsgraad aldus ongeveer 20% van de actieve bevolking in Brussel bedragen, 8% in Vlaanderen en ongeveer 16% in Wallonië. Voor Brussel en Vlaanderen zou dit percentage tegen 2018 hoger liggen dan vóór het uitbreken van de financiële crisis in 2008 (respectievelijk 19,6% en 7,4%); voor Wallonië zou deze aanzienlijk lager liggen (17,1%).

De tewerkstellingsgraad - d.w.z. de verhouding van personen met een baan onder de actieve leeftijdsgroep (15 tot 64 jaar) - geeft het vermogen weer van een economie om haar arbeidskrachten tewerk te stellen. Na een stagnatie tijdens de periode 2012-2014 (en zelfs een daling met één punt in Brussel), zou de tewerkstellingsgraad vanaf 2015 in elk van de Gewesten er op regelmatige wijze moeten op vooruitgaan. In 2018 zou deze in Brussel 57,3% bedragen (-0,6 punt ten opzichte van 2011), in Vlaanderen 69,6% (+1,5 punt ten opzichte van 2011) en 60,0% in Wallonië (+1,4 punt ten opzichte van 2011). Voor Vlaanderen en Wallonië zou de tewerkstellingsgraad in 2018 een onbetwistbare vooruitgang betekenen ten opzichte van het verleden (periode 1980-2010). In Brussel zou de voor 2018 verwachte tewerkstellingsgraad lager liggen dan deze die begin de jaren tweeduidend de boventoon voerde.

De Raad: Wat zijn de Brusselse eigenheden?

Activiteitsstructuur

Hoewel de tertiarisering van de economie in de loop van de voorbije decennia een gezamenlijke tendens van de drie Belgische Gewesten is, zet dit fenomeen zich veel sterker door in Brussel. De tertiaire sector heeft er een veel groter gewicht, zowel in termen van toegevoegde waarde (90% van de totale Brusselse toegevoegde waarde in 2011, tegenover 76% voor België) of nog meer in termen van tewerkstelling (93% van de gewestelijke tewerkstelling in 2011, tegenover 80% op het nationaal vlak). De sectorale structuur van de Brusselse economie verschilt dus van deze van de andere twee Gewesten, maar de aard zelf van de activiteiten binnen de sectoren is ook vaak verschillend. Zo kunnen we bijvoorbeeld in het bijzonder de financiële diensten nemen, die goed zijn voor ongeveer 18% van de toegevoegde waarde in Brussel (hetzij 12 punten meer dan op het nationaal vlak) en die de zetelactiviteiten van de belangrijkste financiële en verzekeringsinstellingen in België verzamelen. Anderzijds herbergt Brussel op zijn grondgebied een groot aantal overheids- en onderwijsinstellingen, met ongeveer één vierde van de gewestelijke tewerkstelling in deze sector (tegenover 18% voor heel België). De sterke aanwezigheid van internationale instellingen, maar ook de afgeleide aanwezigheid van heel wat randactoren (met name diplomatieke vertegenwoordigingen en talloze lobby's) brengt een zeer specifiek dienstenaanbod in Brussel met zich mee: administratieve ondersteuning, vertaling, logistiek, informaticadiensten, juridische en fiscale analyse, zakentoeerisme, evenementenorganisatie (congressen, colloquia, beurzen), enz.

Demografie en werkaanbiedingen

Brussel kent sinds het begin van de jaren 2000 een grote bevolkingsexplosie. Zo onderscheidt het zich van de andere twee Gewesten door een snelle groei van zijn bevolking. Deze situatie zou

zich in de komende jaren moeten doorzetten - ook al wordt er een vertraging verwacht - met een jaarlijkse vooruitgang van 1,4% tussen 2012 en 2018, hetzij een tempo dat tweemaal hoger ligt dan het nationaal gemiddelde.

Vanaf 2012 wordt Brussel het Gewest met de grootste toename van de bevolking met een arbeidsgerechtigde leeftijd (15-64 jaar). Over de hele periode 2012-2018 zou de bevolking met een actieve leeftijd enkel voor het Brussels Gewest jaarlijks met 10 300 eenheden toenemen, hetzij ongeveer dezelfde toename die gezamenlijk in Vlaanderen (+5 800 eenheden per jaar) en in Wallonië (+4 400 eenheden per jaar) wordt verwacht. Zelfs wanneer men rekening houdt met de gedragingen van de Brusselaars inzake het betreden en het verlaten van de arbeidsmarkt, blijft het de verwachting dat de actieve bevolking in Brussel ongeveer tweemaal sneller zal evolueren dan in de andere twee Gewesten (gemiddeld +1,0% per jaar tussen 2012 en 2018).

Interne tewerkstelling, pendeltewerkstelling en werkloosheid

Deze bijzonderheden hebben een belangrijke weerslag op de Brusselse arbeidsmarkt.

De interne tewerkstelling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is goed voor iets meer dan 15% van de totale tewerkstelling in België. Over de periode 2012-2018 zou deze iets sneller moeten groeien dan de nationale tewerkstelling (+0,6% per jaar). Voor Brussel betekent dit de creatie van ongeveer 4 300 bijkomende banen per jaar tegen 2018.

(1) De verwezenlijking van de gewestelijke economische vooruitzichten wordt gezamenlijk gerealiseerd door het Federaal Planbureau (FPB) en de studiediensten van de drie Belgische Gewesten: het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA), de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR) en het Institut Wallon de l'Évaluation, de la Prospective et de la Statistique (IWEPS).

Men moet echter rekening houden met het belangrijke fenomeen van het pendelverkeer van werknemers tussen de Gewesten, dat in Brussel een grote invloed heeft op de evolutie van de arbeidsmarkt. Iets minder dan de helft van de interne tewerkstelling van het Gewest gaat naar Vlaamse en Waalse pendelaars. De evolutie van de pendelstromen is sinds 2000 over het geheel genomen gunstig voor de tewerkstelling van de Brusselaars en dit zou in de komende jaren zo moeten blijven. Het aandeel van de interne tewerkstelling in Brussel die naar de bewoners van het Gewest gaat, zou aldus van 47% in 2000 naar ongeveer 53% in 2018 moeten gaan.

In deze omstandigheden zou de tewerkgestelde actieve bevolking in Brussel - d.w.z. het aantal Brusselaars met een baan - tweemaal sneller moeten groeien dan in heel België (respectievelijk gemiddeld +1,1% en +0,5% per jaar van 2012 tot 2018).

De voorspellingen geven niettemin aan dat het aantal banen dat op het gewestelijk grondgebied zou worden gecreëerd, niet zou volstaan om de sterke stijging van de Brusselse actieve bevolking te compenseren, noch om de werkloosheid op korte termijn beduidend te verminderen. Volgens de voorspellingen zou de werkloosheidsgraad in 2014 een piek van 20,3% behalen. Met de terugkeer van een meer uitgesproken groei van de werkgelegenheid die vanaf 2015 wordt verwacht, en de geleidelijke vertraging van de groei van de werkaanbiedingen in Brussel in de komende jaren, is het vervolgens de verwachting dat het aantal Brusselse werkzoekenden opnieuw zou dalen, met ongeveer 3 000 eenheden minder in 2018 dan in 2014. In 2018 zouden iets minder dan 112 000 personen werkloos zijn, wat overeenstemt met een werkloosheidsgraad van 19%, hetzij de laagste waarde sinds 2009.

De Raad: Hoe verklaart men dat het beschikbaar inkomen van de gezinnen in Brussel er vlugger op vooruitgaat?

Volgens de voorspellingen zou het totaalbedrag van het beschikbaar inkomen van de gezinnen in het Brussels Gewest tussen 2012 en 2018 met 3,0% per jaar moeten toenemen, tegenover een stijging met 2,7% voor België.

De vluggere groei van de basisinkomens in Brussel zou aan de basis liggen van dit verschil, met een ritme dat de jaarlijkse gemiddelde nationale groei met 0,4 punt overschrijdt. Alle bestanddelen van de basisinkomens zouden er op het niveau van het Gewest vlugger op vooruitgaan. In het geval van de bezoldiging van loontrekkers en van het gemiddeld inkomen van zelfstandigen weerspiegelt de meer uitgesproken stijging en grotere toename van het aantal werknemers ten opzichte van het hele land.

Omgekeerd zou het totaalbedrag van de sociale voorzieningen in Brussel minder snel moeten toenemen, met een percentage van 3,2% per jaar over de periode 2012-2018, tegenover 3,6% voor België. Op dit vlak haalt het Gewest in het bijzonder voordeel uit het kleiner gewicht en de tragere groei van de pensioenuitgaven, ongeacht het beschouwde stelsel. Wat de pensioenen betreft die de Brusselse werknemers uit de privésector worden uitgekeerd, verwacht men een jaarlijkse stijging van 4% over dezelfde periode (5,1% voor het land). De verwachte groei van de pensioenen in de overheidssector zou in Brussel jaarlijks 1,9% bedragen (3,2% voor België).

Teruggebracht tot de gewestelijke bevolking zou het beschikbaar inkomen per hoofd op middellange termijn in het Brussels Gewest minder snel groeien dan in Vlaanderen of Wallonië, zoals dit in het verleden al werd waargenomen.

INTERVIEW AFGENOMEN DOOR FATIMA BOUDJAOUI

Focus

Zone van economische uitbouw in de stad - ZEUS

Op 10 januari 2014 heeft het Brussels Parlement de ordonnantie betreffende de zone van economische uitbouw in de stad (ZEUS) inzake het beginsel van de vrije stadszones goedgekeurd, waarvan de filosofie er met name in bestaat om fiscale voordelen te bieden aan ondernemingen die zich in een beperkte perimeter bevinden en die er de aanwerving van buurtbewoners bevoorrecht.

De ZEUS is een tijdelijke voorziening van positieve discriminatie die het de zone moet toelaten om zich zowel vanuit een sociale als economische invalshoek opnieuw te ontplooiën. Een ZEUS wordt gedefinieerd als een zone die onder ernstige sociaaleconomische ongelijkheden lijdt of die door ernstige structurele moeilijkheden op het sociaaleconomisch vlak is getroffen.

Ze wordt door de Regering afgebakend op basis van verschillende criteria, die in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde zijn vastgesteld: de werkloosheidsgraad, de verhouding werklozen met een bediendenprofiel en het gemiddeld inkomen. De eerste ZEUS (in het groen op de kaart) die werd vastgesteld, strekt zich uit over het grondgebied van 4 gemeenten met buurten dichtbij het kanaal: Brussel, Vorst, Anderlecht en Sint-Jans-Molenbeek.

Er zijn drie soorten van financiële steun voorzien voor de ondernemingen die aan bepaalde voorwaarden moeten voldoen:

- steun voor algemene investeringen: versterkte steun voor investeringen voorzien in het kader van de gewestelijke voorziening ter bevordering van de economische expansie;
- steun voor aanwervingen in de ZEUS: een steun voor de aanwerving van werknemers die in de zone zijn gedomicilieerd, in de vorm van een dekking die over twee jaar is gespreid en die neerkomt op 30% van het brutoloon van de werknemer die het eerste jaar is aangeworven en 15% het tweede jaar;

- steun voor de vestiging van een onderneming in de ZEUS: een steun om de verschuldigde plaatselijke kantoobelasting gedeeltelijk te dekken.

De ondernemingen dienen bij het Bestuur een dossier met een steunaanvraag in.

De ordonnantie voorziet de oprichting van een adviescomité voor de toekenning van deze steunmaatregelen, dat uit 8 leden zal bestaan. Deze adviezen zullen niet dwingend zijn en zullen betrekking hebben op het naleven van de voorwaarden van de ordonnantie en de mogelijke impact op de tewerkstelling.

De ordonnantie zal operationeel zijn vanaf het ogenblik waarop de uitvoeringsbesluiten - die momenteel worden geschreven - zullen zijn gepubliceerd (waarschijnlijk in de loop van het tweede trimester 2014).

De voorziening zal jaarlijks worden geëvalueerd en er zal een einde aan worden gesteld van zodra de ernstige sociaaleconomische ongelijkheden zullen zijn verdwenen.

Zone van economische uitbouw in de stad - ZEUS

- ZEUS
- Gemeentegrenzen

Indien u belangstelling toont voor de volgende Debatten van de Raad, gelieve ons dan deze antwoordstrook (zie ommezijde) volledig ingevuld terug te sturen.

U zal dan in onze gegevensbank opgenomen worden en regelmatig over de Debatten op de hoogte gehouden worden.

Een 'schoolfacilitator' om plaatsen in Brusselse scholen te creëren

Op 11 december 2013 is voor de eerste maal een tot de gemeenschappelijke machten uitgebreid BESOC bijeengekomen. Tijdens deze vergadering zijn de Brusselse sociale partners, de leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en de Ministers van Onderwijs van de Franse en Vlaamse Gemeenschappen een dialoog aangegaan over onderwijs en over de kwesties die eigen zijn aan de bijzondere situatie van het Brussels Gewest ter zake, om zo tot vragen en voorstellen te komen. Alle deelnemers stonden positief tegenover het voorstel van Minister-President Vervoort om een verantwoordelijke aan te duiden voor de coördinatie van alle actoren die van ver of van dicht bij de organisatie van het onderwijs in het Brussels Gewest betrokken zijn, in het bijzonder ter ondersteuning van de Brusselse gemeenten.

De 'schoolfacilitator' zal worden belast met het verenigen en het coördineren van een Comité van deskundigen, samengesteld uit vertegenwoordigers van de Regering, vertegenwoordigers van de plaatselijke besturen, van de gewestelijke diensten van Stedenbouw, van het Agentschap voor Territoriale Ontwikkeling (ATO), van de Organiserende Machten (OM) en van de diensten belast met het toezicht op de overheidsopdrachten, veiligheid en preventie.

Dit Comité van deskundigen zal dan weer met name worden belast met de versterking van de uitwisseling van informatie die het ATO nodig heeft om zijn monitoring uit te werken van vraag en aanbod op het vlak van beschikbare plaatsen in het Gewest, om de opvolging te verzekeren van de verschillende administratieve procedures inzake vergunningen en toelatingen die onder de gewestelijke bevoegdheden vallen en om een permanente communicatie te verzekeren met de Gemeenschappelijke overheden die bevoegd zijn op het vlak van met name stedenbouwkundige toelatingen, omkaderingsnormen en programmering.

Op 16 januari 2014 heeft de Brusselse Regering ervoor gekozen om via een kandidatuur aanvraag voor de benoeming van de 'schoolfacilitator' te kiezen, die bij het ATO zal worden ondergebracht, om hem zo een rechtstreekse toegang te verschaffen tot de gewestelijke gegevens die deze instelling heeft ingezameld en beheerd.

ResilieNtWeb: gratis ondersteuningsprogramma voor KMO's

Het Europees project "ResilieNtWeb" wordt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest concreet ten uitvoer gelegd dankzij een partnerschap tussen BECI en Leefmilieu Brussel.

Het gaat om een strategisch ondersteuningsprogramma voor KMO's, om deze te helpen hun vermogen te vergroten om vooruit te lopen op veranderingen en om zich eraan aan te passen door innovaties in termen van producten en diensten te stimuleren. De deelnemende KMO's worden kosteloos een eenvoudige werkwijze en instrumenten aangeboden om hen in staat te stellen om vlug de beste eco-innovaties te bepalen die op korte en lange termijn kunnen worden ingevoerd.

In het totaal zullen 26 Brusselse ondernemingen van dit programma kunnen genieten. Deze zullen uit de drie volgende sectoren worden gerekruteerd: het bouwwezen, de voedingssector en de hotelsector.

Er zal een bijzondere aandacht uitgaan naar innovaties op het vlak van integratie van stadsserres in gebouwen (bouwwezen), van de creatie van kleine private restaurantketens die bij de cateringdienst worden betrokken, of van energievoordelen die uit de bevoorradingsketen kunnen worden gehaald (voeding). In de hotelsector zal men zich toespitsen op de hotelbeheerders die zich aansluiten op een duurzame ontwikkeling, evenals op de analyse van de verhoudingen met hun leveranciers.

Het Brussels Gewest is nog steeds op zoek naar enkele ondernemingen om te begeleiden. Geïnteresseerde KMO's worden verzocht om contact op te nemen met Leefmilieu Brussel.

ResilieNtWEB
Innovate for a sustainable business

Een platform voor vrouwen die ondernemen: Women In business

De BISA-statistieken betreffende de structuur en de belangrijkste indicatoren van die in 2012 de leeftijd hadden om te werken, plaatsen een oververtegenwoordiging van vrouwen onder de "niet werkzame" bevolking op de voorgrond en a contrario een ondervertegenwoordiging ervan bij "zelfstandigen en hulpverleners".

Heel wat momenteel "niet werkzame" vrouwen willen zich waarschijnlijk opnieuw op de arbeidsmarkt begeven, wat met name zou kunnen gebeuren door hun eigen activiteiten op te starten. In dit opzicht vormt het vrouwelijk ondernemerschap een hefboom voor groei en concurrentiekracht.

Vrouwen die willen ondernemen worden echter geconfronteerd met specifieke belemmeringen. Anderzijds zijn de verschillende initiatieven op het vlak van het vrouwelijk ondernemerschap in Brussel niet zo goed gekend.

De website www.womeninbusiness.be werd dus ingesteld om vrouwen die hun eigen activiteit willen creëren, advies te geven. De website geeft een inventaris van alle aanmoedigings-, begeleidings- en steunmaatregelen voor het creëren en ontwikkelen van activiteiten door ondernemende vrouwen. Anderzijds geeft hij ook een overzicht van studies en documenten over het thema van het vrouwelijk ondernemerschap, evenals een selectie van nieuwtjes en evenementen. Tot slot zijn op deze website een reeks getuigenissen terug te vinden, die kandidaat ondernemers kunnen inspireren.

Tijdens het Debat van de Raad van 5 juni 2014 kunt u hierover meer te weten komen.

ANTWOORDSTROOK

Wenst u op de hoogte te worden gehouden van de activiteiten van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest?

ESRBHG - Mevrouw Boudjaoui
Bischoffsheimlaan 26
1000 Brussel

02/205 68 68

02/502 39 54

cesr@esr.irisnet.be

Dhr. Mevr.

NAAMVOORNAAM.....

INSTELLING

FUNCTIE.....

ADRES.....

POSTCODEPLAATS.....

TELFAXGSM.....

E-MAIL.....

OPMERKINGEN:

